

Ik wil, ik wil, of toch niet... Met je verslaving in de Knoop?

Joke De Ceuster en Saskia de Munck

Psychologisch assistent en klinisch orthopedagoog/zorginhoudelijk coördinator

Knoop 1A en Knoop 2B

ZORGGROEP
MULTIVERSUM
IEDER VERHAAL TELT

Even snel: voor wie is de Knoop

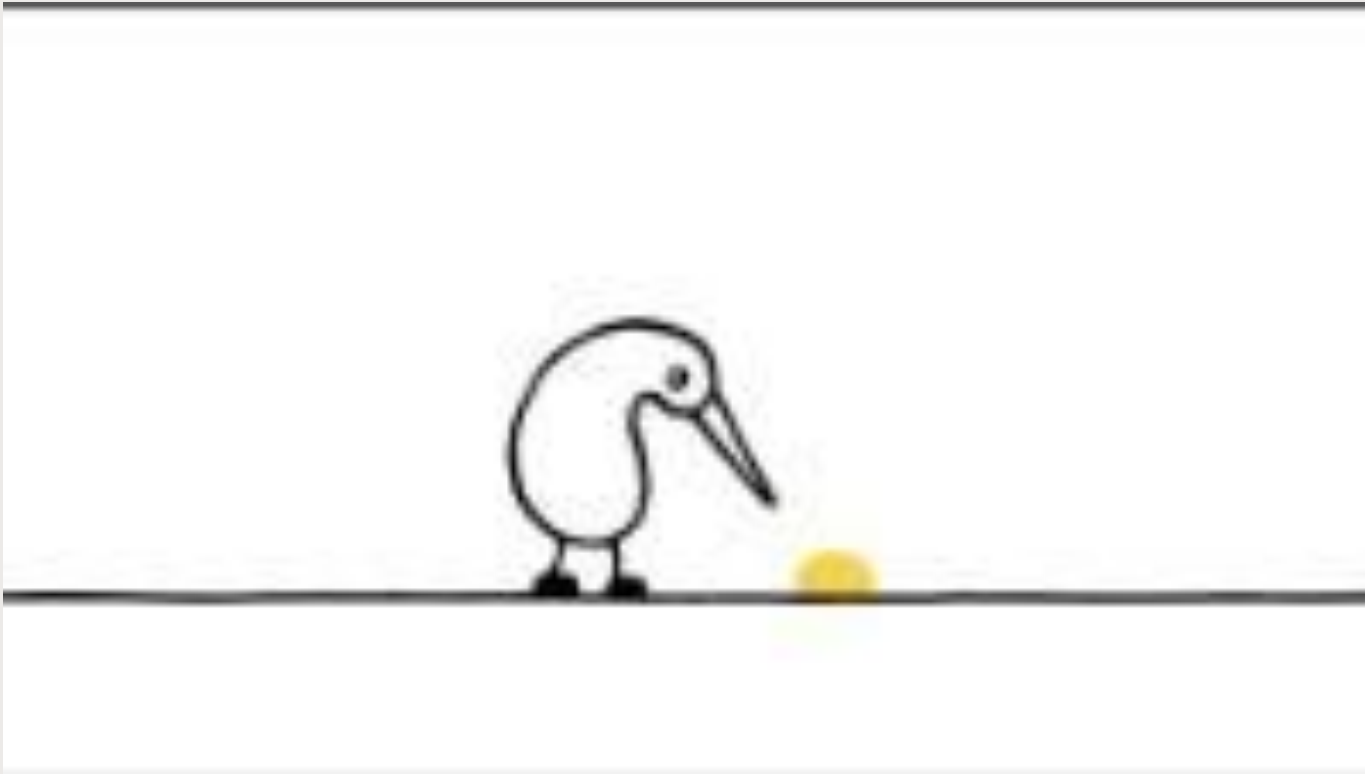
- (Jong)volwassenen – vanaf 16 jaar – met een licht tot matig verstandelijke beperking (WAIS-IV IQ tussen 70 en 35)
- Of mensen met zwakbegaafdheid en autisme
- Psychiatrische stoornis(sen) en/of gedragsproblemen
- Behandeling (je kan niet wonen in een ziekenhuis)

Joke werkt op 1A (gesloten behandel eenheid) en Saskia op Knoop 2B (open behandel eenheid)

ZORGGROEP
MULTIVERSUM
IEDER VERHAAL TELT

Wat is een verslaving

ZORGGROEP
MULTIVERSUM
IEDER VERHAAL TELT

Wat is een verslaving

Een **verslaving** is een overweldigende behoefte aan en afhankelijkheid om een bepaald middel te gebruiken. Meestal is dit een substantie als drugs, alcohol of nicotine. Men kan ook **verslaafd** zijn aan eten, geneesmiddelen, gamen, gokken, koffie of snoep. Een **verslaving** kan psychisch en/of lichamelijk zijn.

Verslaving is een voortdurende nood om onder andere een psycho-actief middel te gebruiken, met de onmogelijkheid om deze nood onder controle te houden, ondanks de (toekomstige) negatieve gevolgen die de verslaving met zich meebrengt.

Wat is een verslaving

Een stoornis in het gebruik van een middel is een problematisch patroon van gebruik dat leidt tot klinisch significante beperkingen of lijdensdruk, zoals blijkt uit minstens twee van de volgende kenmerken, die binnen een periode van een jaar optreden:

Beperkte controle

1. Het middel wordt vaak gebruikt in grotere hoeveelheden of langduriger dan de bedoeling was
2. Er is een persisterende wens of er zijn vergeefse pogingen om het middelgebruik te minderen of in de hand te houden
3. Veel tijd wordt besteed aan activiteiten die nodig zijn om aan het middel te komen, te gebruiken of te herstellen van de effecten ervan
4. Hunkering, sterke wens of drang tot gebruik

Sociale beperkingen

5. Recidiverend middelgebruik met als gevolg dat de belangrijkste roloverplichtingen niet worden nagekomen op het werk, op school of thuis
6. Aanhoudend middelgebruik ondanks persisterende of recidiverende sociale of interpersoonlijke problemen, veroorzaakt of verergerd door de effecten van het middel
7. Belangrijke sociale, beroepsmatige of vrijetijdsactiviteiten zijn opgegeven of verminderd

Risicogebruik

8. Recidiverend gebruik in situaties waarin dit fysiek gevaar oplevert
9. Het gebruik wordt gecontinueerd ondanks de wetenschap dat er een persisterend of recidiverend lichamelijk of psychisch probleem is dat waarschijnlijk is veroorzaakt of verergerd door het middel

Farmacologische criteria

10. Tolerantie
11. Onttrekkingsymptomen

ZORGGROEP
MULTIVERSUM

IEDER VERHAAL TELT

Wat zegt onderzoek over verslaving en verstandelijke beperking?

Over welke middelen gaat het? (HoGent, To et al. 2014)

- Alcohol, cannabis en cocaïne
- Mannelijk, <35 jaar, licht verstandelijke beperking en zelfstandig wonen
- Polydruggebruik

Behandeling? (Didden, et al. 2009)

- Meer passieve coping stijl
- Meer ernstige gedrags-en psychiatrische problemen
- Angst/depressie
- Agressie en antisociaal gedrag

Wat zegt onderzoek?

In de top 3 van meest voorkomende psychiatrische problemen (De Graaf et al., 2012).

Verslavingsproblematiek gaat vaak samen met andere problematiek (Kessler, 2004). Dit zorgt voor ernstigere symptomen, maakt behandeling moeilijker en er is vaak sprake van bijkomende psychosociale problemen, crimineel gedrag, financiële problemen en dakloosheid (Sterling, Chi & Hinman, 2011).

Verslavingsproblematiek is complex: het ontstaat en wordt in stand gehouden door zowel biologische, psychologische als sociale factoren, gaat samen met psychiatrische en psychosociale problematiek en kan ernstige gevolgen met zich meebrengen (Van Duijvenbode et al., 2015).

Het behandelen van verslaving vraagt om een lange adem!

Grenzen en kader

Algemene afspraken

- Illegale middelen worden in beslag genomen en afgegeven aan directie
- Wanneer iemand in opname komt wordt de eigen medicatie afgegeven aan het personeel

die verder individueel ingevuld worden... vanuit een warmte en een bezorgdheid trekken we een grens

- Het bezit of de verkoop van illegale middelen, alcohol en medicatie zonder voorschrift is niet toegestaan
- Nultolerantie betreffende het gebruik van sommige legale of illegale verslavende middelen op de behandel eenheid of het terrein.
- onder invloed op de afdeling
- aantal afspraken vastgelegd op maat van de patiënt
- Herval
- Geen kledij met drugsgerelateerde opschriften of tekeningen

Mike legt het beter uit

ZORGGROEP
MULTIVERSUM
IEDER VERHAAL TELT

Behandeling voor verslaving

- Zorg op maat
- Structuur en voorspelbaarheid
- Therapie aanbod – therapie weerbaarheid en verslaving
- Medicamenteuze ondersteuning
- Drugmonitoring
- Parameters

Inzetten op

- Verbinding – nabijheid
- Onvoorwaardelijkheid
- Laagdrempelige zorg – kansen blijven bieden
- Gezonde zaken (opnieuw) installeren
- ‘Zet je patiënt aan het werk!’
- ‘Harm reduction’
- Motiverende gespreksvoering

Weerbaarheid en verslaving

- Kennismaking
- Drijfveer / “droom”
- Netwerkcirkel
- Opmaken van een tijdlijn
- Psycho – educatie
- Voor- en nadelenbalans
- Opzoek naar alternatieven

Weerbaarheid en verslaving

- SOS – kaart
 - “droom”
 - uitlokkende factoren / situaties
 - ‘wat kan ik doen?’ alternatieven (sport, indien nodig medicatie, wandelen, ...)
 - hulplijn

- Tripspel – spelenderwijs in gesprek gaan

Wat doe je als? Waar of niet waar?

Wat denk jij? Wat vindt jij?

- afronding

Ervaringen

- Beperkte cognitie / leervermogen – zichzelf reguleren
- Gebruik heeft ook “voordelen” (socialer in omgang, vergeten / ontsnappen aan de realiteit, ontspannen, ...)
- Nultolerantie vs gedoogbeleid
- Opname – veilig kader
- Motivatie ‘ze zijn niet intrinsiek gemotiveerd’
- ‘Vinger aan de pols’ (duidelijke afspraken, niet op het domein en niet onder invloed aanwezig)

Ervaringen

- Groep vs individueel
- Context
- ‘Herval hoort er nu eenmaal bij’
- Verwachtingen van de maatschappij
 - worden snel opgegeven
 - “angst”
 - “kiezen ervoor” maar verslaving is psychiatrische stoornis

Craving naar meer

<https://www.vad.be/assets/inventarisatie-methodieken-en-literatuurlijst-beperking-en-verslaving>

<https://radio1.be/verslavingen>

Druglijn 078/15.10.20

AWEL <https://www.awel.be>
brievenbus@awel.be

102

ZORGGROEP
MULTIVERSUM
IEDER VERHAAL TELT